

RHEOLAU GWEITHDREFN ARIANNOL

1 CYFLWYNIAD

- 1.1 Mae'r rheolau hyn yn darparu'r fframwaith ar gyfer rheoli materion ariannol y CBC. Maent yn berthnasol i bob aelod a swyddog o'r CBC ac unrhyw un sy'n gweithredu ar ei ran, a gall methu â chydymffurfio â'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol arwain at gamau disgyblu.
- 1.2 Dylid darllen a dadansoddi'r rheolau hyn ar y cyd â rhannau eraill o Gyfansoddiad a rheolau gweithdrefnol y CBC ac fe'u hystyrir yn ychwanegiad i reoliadau o'r fath, ac nid yn gyfnewid amdanynt neu'n ddirymiad ohonynt.
- 1.3 Ni fydd y rheolau hyn yn effeithio ar atebolrwydd cyfreithiol dan statud neu fel arall, unrhyw drydydd parti tuag at y CBC.
- 1.4 Ac eithrio yn rheoliadau 2.5 i 2.11 sy'n cyfeirio'n benodol at y person a benodir yn Brif Swyddog Cyllid y CBC ("Swyddog Adran 151"), pan fo'r rheoliadau hyn yn cyfeirio at "y Prif Swyddog Cyllid", bydd hyn yn golygu "y Prif Swyddog Cyllid neu swyddog cyllid arall a enwebwyd fel cynrychiolydd y Prif Swyddog Cyllid". Pan fo'r rheolau hyn yn cyfeirio at "y Prif Weithredwr" bydd hyn yn golygu'r "Prif Weithredwr, neu swyddog arall a enwebwyd fel cynrychiolydd y Prif Weithredwr". Pan fo'r rheolau hyn yn cyfeirio at "Uwch Reolwr" bydd hyn yn golygu'r swyddi perthnasol a ddynodir felly gan y Prif Weithredwr.
- 1.5 Oni nodir yn wahanol, lle mae'r Rheolau hyn yn cyfeirio at "flwyddyn ariannol", dyma'r cyfnod o 1 Ebrill mewn unrhyw flwyddyn hyd at 31 Mawrth y flwyddyn ganlynol.

2 ROLAU A CHYFRIFOLDEBAU

Dyletswyddau'r Cyd-bwyllgor Corfforedig

2.1 Mae gan y CBC ddyletswydd tuag at drethdalwyr gogledd Cymru o ran penderfyniadau ariannol a'u canlyniadau. Mae'r CBC yn gyfrifol am gymeradwyo amcangyfrifon gwariant a'r Gyllideb, gan ystyried sylwadau'r Prif Swyddog Cyllid yn ei adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon a digonolrwydd y cronfeydd ariannol wrth gefn dan Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r broses gyllidebu'n cynnwys cymeradwyo Dangosyddion Darbodus fel sy'n ofynnol gan God Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol. Mae hefyd yn gyfrifol am gymeradwyo a monitro cydymffurfiaeth â rheolaeth gyffredinol y CBC.

2.2 Mae'r CBC hefyd yn cyflawni Swyddogaethau Gweithredol ac yn gosod blaenoriaethau gwariant yn unol â'r Gyllideb. Mae'r CBC yn gyfrifol am drefnu, goruchwylio a rheoli holl Gronfeydd a chyfrifon y CBC a'i holl wasanaethau, ac am gydlynu trefniadau cyllid a chyfrifo.

Dyletswyddau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

2.3 Bydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gweithredu'r gofynion statudol a osodir arno yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Mae hyn yn cynnwys monitro ac adolygu priodoldeb cyllidebau, strategaeth ariannol, y cyfrifon a rheolaeth ariannol y CBC a'i holl wasanaethau trwy adolygu gweithdrefnau ariannol, hyrwyddo rheoli risg, mesurau rheoli mewnol a llywodraethu da a datblygu diwylliant sy'n milwro yn erbyn twyll.

Dyletswyddau'r Swyddog Cyllid Cyfrifol

2.5 Y Prif Swyddog Cyllid fydd y swyddog sy'n gyfrifol am weinyddu materion ariannol fel sy'n ofynnol gan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972; a bydd yn cyhoeddi a diwygio canllawiau manwl o bryd i'w gilydd yn ôl yr angen.

2.6 Yn ogystal â'r cyfrifoldeb o dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae gan y Prif Swyddog Cyllid ddyletswyddau statudol hefyd mewn perthynas â gweinyddiaeth ariannol a stiwardiaeth y CBC. Ni ellir diystyru'r cyfrifoldeb statudol hwn. Mae'r dyletswyddau statudol pellach hyn yn codi o:

- (a) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988
- (b) Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989
- (c) Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014
- (d) Deddf Llywodraeth Leol 2003

2.7 Y Prif Swyddog Cyllid sy'n gyfrifol am

- (a) weinyddu materion ariannol y CBC yn briodol;
- (b) pennu a monitro cydymffurfiaeth â safonau rheoli ariannol;
- (c) adrodd ar gadernid amcangyfrifon, a hefyd digonolrwydd y cronfeydd ariannol a rheoledig arfaethedig at ddibenion gwneud cyfrifiadau cyllidebol.

2.8 Yn unol ag Adran 114 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid adrodd i'r CBC a'r archwilydd allanol os yw'n ymddangos iddo fod y CBC, un o bwyllgorau'r CBC, cyd-bwyllgor y cynrychiolir y CBC arno, neu un o'i swyddogion:

- (a) wedi gwneud, neu ar fin gwneud, penderfyniad sy'n golygu mynd i wariant anghyfreithlon;
- (b) wedi cymryd neu ar fin cymryd camau anghyfreithlon sydd wedi arwain at golled neu ddiffyg i'r CBC;
- (c) ar fin gwneud cofnod anghyfreithlon yng nghyfrifon y CBC.

2.9 Wrth baratoi adroddiad o'r fath fel sy'n ofynnol gan Adran 114 Deddf 1988, bydd y Prif Swyddog Cyllid yn:

- (a) ymgynghori â'r Swyddog Monitro ar fater anghyfreithlondeb;
- (b) ymgynghori â'r Prif Weithredwr ar y mater;
- (c) os oes anghytundeb neu amheuaeth, yn gofyn i'r Swyddog Monitro gael Barn Cwnsler.

2.10 Mae unrhyw adroddiad o'r fath i'w anfon at holl aelodau'r CBC a'r archwilydd allanol. Unwaith y bydd adroddiad yn cael ei wneud, mae'n ofynnol i'r CBC gynnal cyfarfod o fewn 21 diwrnod i'w ystyried. Ni ddylid dilyn y cwrs ymddygiad a arweiniodd at yr adroddiad nes bod y CBC wedi ystyried yr adroddiad.

2.11 Hefyd yn unol ag Adran 114 o Ddeddf 1988:

- (a) rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid enwebu aelod staff sydd â chymwysterau priodol i'w ddirprwyo os na fydd yn gallu cyflawni'r dyletswyddau o dan Adran 114 yn bersonol;

(b) bydd y CBC yn darparu digon o adnoddau i'r Prif Swyddog Cyllid i gyflawni'r dyletswyddau o dan Adran 114 ac Adran 151 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol.

2.12 Ni fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r CBC oni bai ei fod wedi'i gyflwyno i'r Prif Swyddog Cyllid yn gyntaf am sylwadau ar oblygiadau ariannol argymhellion. Cyn rhoi gwybodaeth ariannol i gyrff allanol ac unigolion, rhaid i swyddogion neu aelodau ymgynghori â'r Prif Swyddog Cyllid neu ei gynrychiolydd i sicrhau cywirdeb. Rhaid ymgynghori â'r Prif Swyddog Cyllid yn bersonol pan fo unrhyw un o'i gynrychiolwyr o'r farn bod y wybodaeth yn fasnachol sensitif.

2.14 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn argymhell newidiadau o'r fath i'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol y mae'n eu hystyried yn angenrheidiol ac yn ddymunol ar gyfer gweinyddu cyllid y CBC yn briodol.

Dyletswyddau'r Prif Weithredwr

2.12 Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am gyflawni Swyddogaethau Gweithredol a blaenoriaethu gwariant yn unol â'r Gyllideb.

2.13 Bydd y Prif Weithredwr yn sicrhau bod egwyddorion cadarn gwiriad mewnol yn cael eu cymhwyso yn y CBC er boddhad y Prif Swyddog Cyllid. Yn benodol:

(a) bydd dyletswyddau darparu gwybodaeth am symiau sy'n ddyledus i'r CBC, neu gan y CBC, a chyfrifo, gwirio a chofnodi'r symiau hyn yn cael eu gwahanu cymaint â bo modd oddi wrth y ddyletswydd o'u casglu neu eu talu;

(b) ni fydd swyddogion sy'n gyfrifol am y ddyletswydd o archwilio a gwirio cyfrifon trafodion arian parod eu hunain yn cael eu cymryd yn unrhyw un o'r trafodion hyn.

2.18 Rhaid i'r Prif Weithredwr fodloni'r Prif Swyddog Cyllid fod pob cynnig a gyflwynir i'r CBC neu unrhyw Is-bwyllgor yn gyfreithlon ac y gellir mynd i'r afael â'r costau o fewn dyraniad cyllideb y gwasanaeth neu fod adroddiad yn awgrymu sut y caiff y gwariant ei ariannu.

3 TRIN BALANSAU AR DDIWEDD BLWYDDYN

3.2 Ni chaiff unrhyw wasanaeth na swyddog gynllunio i wario mwy na'r swm a awdurdodwyd yn y Gyllideb Refeniw flynyddol ynghyd ag unrhyw warged (neu lai o ddiffyg ariannol) sy'n dod ymlaen.

3.3. Bydd y CBC yn penderfynu ar y defnydd o ba falansau a gariwyd ymlaen sy'n cael eu cymhwyso, yn dilyn ymgynghori â'r Prif Weithredwr a'r Prif Swyddog Cyllid.

3.4 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn adrodd i'r CBC am y tanwariant / gorwariant y gellir ei briodoli i bob gwasanaeth.

3.5 Os oes diffyg cronedig ar unrhyw wasanaeth, gall y Prif Swyddog Cyllid ar ôl ymgynghori â'r Prif Weithredwr osod cyfyngiadau o'r fath ar wariant a throsglwyddiadau ariannol y gwasanaeth hwnnw y mae'n credu sy'n angenrheidiol i leihau'r diffyg hwn.

4 POLISIÄU CYFRIFYDDU

4.1 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am ddewis polisiäu cyfrifyddu a sicrhau eu bod yn gyfreithlon ac yn cael eu gweithredu'n gyson. Felly, bydd holl weithdrefnau a chofnodion cyfrifeg y CBC a'i swyddogion ar ffurf a gymeradwywyd gan y Prif Swyddog Cyllid.

4.2 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn:

(a) trefnu i gasglu'r holl gyfrifon a chofnodion cyfrifeg o dan ei gyfarwyddyd;

- (b) yn gyfrifol am sicrhau bod y datganiad cyfrifon blynyddol yn cael ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig: Datganiad o Ymarfer a Argymhellir (CIPFA/LASACC);
- (c) llofnodi a dyddio'r datganiad cyfrifon, sy'n datgan ei fod yn cyflwyno sefyllfa ariannol y CBC yn deg ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth;
- (d) gwneud trefniadau priodol ar gyfer archwilio cyfrifon y CBC yn unol â'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio;
- (e) paratoi a chyhoeddi cyfrifon y CBC ar gyfer pob blwyddyn ariannol, yn unol â'r amserlen statudol a chyda'r gofyniad i'r CBC gymeradwyo'r datganiad cyfrifon cyn y dyddiad dyledus.

4.3 Mae'r CBC yn gyfrifol am gymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol cyn gynted â phosib yn dilyn cyhoeddi adroddiad yr archwilydd allanol ar y cyfrifon, a naill ai erbyn y dyddiad y darperir ar ei gyfer mewn statud neu unrhyw ddyddiad arall a ddarperir gan Lywodraeth Cymru.

5 COFNODION A DATGANIADAU ARIANNOL A'R DATGANIAD CYFRIFON BLYNYDDOL

5.1 Yn ychwanegol at reoliad 17A o Reoliadau Cyd-bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru 2021, rhaid i'r CBC sefydlu a chynnal cronfa i'w hadnabod fel cronfa gyffredinol CBC Gogledd Cymru.

5.2 Bydd prif gofnodion ariannol y CBC yn cael eu cadw fel y nodir gan y Prif Swyddog Cyllid, p'un a ddarperir gwasanaethau cyfrifeg ac ariannol yn uniongyrchol gan staff CBC neu gan ddarparwr allanol. Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am oruchwyllo'r holl systemau a chofnodion ariannol.

5.3 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn sicrhau, i'r graddau y bo'n ymarferol, fod Cofnodion a Datganiadau Cyfrifeg y CBC yn cydymffurfio ag arferion cyfrifyddu priodol (statudol ac anstatudol) sy'n berthnasol i'r CBC.

5.4 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am sicrhau bod costau Gwasanaethau Canolog yn cael eu dyrannu'n deg ac yn briodol i gyfrifon a gwasanaethau'r CBC yn unol â Chod Ymarfer Adrodd ar Wasanaeth CIPFA.

CYNLLUNIO ARIANNOL

6 CYLLIDEBU

6.2 Y Gyllideb Refeniw fydd uchafswm yr hawl i wario gan unrhyw wasanaeth neu swyddog.

6.3 Bydd y gyllideb refeniw yn cael ei datganoli i bob canolfan gostau, a'i datganoli ymhellach i lefel o ddadansoddiad goddrychol fel y bo'n briodol gan y Prif Swyddog Cyllid.

6.4 Yn gynnar yn y cylch cynllunio, bydd y CBC yn ystyried y canllawiau y dylai rheolwyr gwasanaethau eu mabwysiadu wrth baratoi eu cynlluniau gwasanaeth a chanlyniadau refeniw'r cynlluniau hyn.

6.5 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn rhagnodi ffurf fanwl cynnwys yr amcangyfrifon refeniw.

6.6 Bydd y Prif Swyddog Cyllid, yn dilyn ymgynghori â'r Prif Weithredwr, yn trefnu i'r Strategaeth Ariannol (gan gynnwys y gyllideb refeniw) gael ei pharatoi a'i chyflwyno i'r CBC.

6.7 Bydd y CBC, ar ôl ystyried cyllidebau arfaethedig pob gwasanaeth, yn pennu dim hwyrach na 31 Ionawr mewn unrhyw flwyddyn, ar y materion a ganlyn:

- (a) lefel y gwariant refeniw yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod;

- (b) dosbarthu gwariant refeniw rhwng gwasanaethau;
- (c) lefel y balansau y dylid eu cynnal;
- (d) codi ardoll CBC yn y flwyddyn ariannol ddilynol i bob awdurdod cyfansoddol;
- (e) lefel y gronfa wrth gefn yn y Gyllideb Refeniw, i gwmpasu digwyddiadau annisgwyl neu ddigwyddiadau a ddisgwylir ond nid yw maint eu heffaith yn hysbys.

6.8 Os caiff adnoddau eu rhyddhau o'r rhaglen gyfalaf neu os oes modd derbyn grant allanol ar gyfer cynllun newydd yn ystod y flwyddyn, caiff y CBC gymeradwyo'r defnydd o unrhyw adnoddau sydd ar gael, gan gynnwys a ddylid ychwanegu cynlluniau newydd at y rhaglen gyfalaf o ganlyniad, yn amodol ar ymgynghori â'r Prif Weithredwr a'r Prif Swyddog Cyllid.

Monitro a Rheoli'r Gyllideb

6.9 Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Reolwyr wedi'u hawdurdodi i wario arian yn unol â'r amcangyfrifon a gymeradwywyd gan y CBC ac ymhellach i'r cynllun dirprwyo, fel y'i diwygiwyd gan unrhyw drosglwyddiad dan Reol 3 y Weithdrefn Ariannol, neu unrhyw amcangyfrifon atodol a gymeradwywyd gan y CBC.

6.10 Bydd unrhyw drosglwyddiadau yn unol â Rheol 7 y Weithdrefn Ariannol.

6.11 Gall amcangyfrifon atodol sy'n cymeradwyo gwariant o falansau'r CBC na ddarperir ar eu cyfer yn y Gyllideb Refeniw, gael eu cymeradwyo gan y CBC yn unig.

6.12 Mewn achosion brys pan na fydd y CBC yn cyfarfod mewn pryd i weithredu mewn argyfwng, bydd gan y Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Cyllid a'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd, bwerau i arfer hawliau'r CBC fel y nodir uchod. Rhaid i'r Prif Weithredwr adrodd i gyfarfod nesaf y CBC pan fydd unrhyw gamau yn cael eu cymryd o dan y pwerau hyn.

6.13 Bydd Uwch Reolwyr yn sicrhau bod yr holl incwm a gwariant yn cael eu cofnodi a'u cyfrif yn briodol yn erbyn y pennawd cyllideb cywir. Ni fydd incwm na gwariant, dan unrhyw amgylchiadau, yn cael eu codio i unrhyw bennawd cyllideb heblaw am yr un cywir.

6.14 Bydd y CBC yn sefydlu fframwaith priodol ar gyfer rheoli cyllideb sy'n sicrhau bod:

- (a) y gyllideb yn cael ei rheoli o fewn cyfyngiadau cyllideb blynyddol;
- (b) gan bob Uwch Reolwr wybodaeth amserol, berthnasol a chywir ar dderbynebau a thaliadau ar bob cyllideb sy'n ddigon manwl i alluogi rheolwyr i gyflawni eu cyfrifoldebau cyllidebol;
- (c) ni chaiff gwariant ond ei ymrwymo yn erbyn pennawd cyllideb cymeradwy;
- (d) bod pob swyddog sy'n gyfrifol am ymrwymo gwariant yn cydymffurfio â'r arweiniad perthnasol a'r rheoliadau ariannol hyn;
- (e) mae gan bob canolfan gost un rheolwr penodol, wedi'i bennu gan yr Uwch Reolwr perthnasol. Fel egwyddor gyffredinol, dylai'r cyfrifoldeb am gyllideb gyd-fynd mor agos â phosib â'r prosesau penderfynu sy'n ymrwymo gwariant;
- (f) caiff amrywiadau sylweddol o gyllidebau cymeradwy eu hymchwilio a'u hadrodd arnynt gan reolwyr cyllideb yn rheolaidd.

6.15 Bydd y Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Cyllid, yn sicrhau bod gwariant refeniw a chyfalaf yn aros o fewn terfyn cyllideb cyffredinol pob gwasanaeth, ac nad yw

penawdau cyllideb unigol yn cael eu gorwario, trwy fonitro'r gyllideb a chymryd camau cywirol priodol lle rhagwelir amrywiadau sylweddol o'r gyllideb gymeradwy. Dylai Uwch Reolwyr ymgynghori â'r Rheolwyr Cyllid perthnasol ar y systemau a'r dulliau y maent yn eu mabwysiadu i sicrhau rheolaeth o'r fath.

6.16 Dylai Uwch Reolwyr sicrhau bod gan bob pennawd cyllideb/canolfan gost un rheolwr penodol, wedi'i bennu gan yr Uwch Reolwr perthnasol, fydd yn gyfrifol am fonitro ac ymchwilio i amrywiadau yn erbyn y gyllideb ac am eu dwyn i sylw'r Uwch Reolwyr a'r swyddog cyllid/gweinyddiaeth adrannol.

6.17 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn sicrhau bod gan bob Uwch Reolwr wybodaeth amserol am dderbynebaw a thaliadau ar bob cyllideb, sy'n ddigon manwl i alluogi rheolwyr i gyflawni eu cyfrifoldebau monitro cyllideb.

6.18 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn cynnal trosolwg o effeithiolrwydd trefniadau rheoli cyllidebol ym mhob gwasanaeth.

6.19 Bydd Uwch Reolwyr yn cymryd camau yn ôl yr angen i osgoi mynd y tu hwnt i'w dyraniad cyllideb a sicrhau bod Rheolwyr Cyllideb yn deall eu cyfrifoldebau ariannol. Ynghlwm â hyn, bydd Uwch Reolwyr hefyd yn sicrhau bod lefelau gwasanaeth yn cael eu monitro ar y cyd â'r gyllideb a bod camau angenrheidiol yn cael eu cymryd i alinio allbynnau a chyllideb gwasanaethau.

6.20 Bydd Uwch Reolwyr yn adrodd yn ddi-oed ar amrywiaethau i'r gyllideb arfaethedig i'r Prif Swyddog Cyllid ac yn cyflwyno cynllun gweithredu cyllidebol i ddod â'r gwariant yn ôl i drefn o fewn y cyllid, un ai drwy gamau cywiro, neu, os nad yw hynny'n bosib, trwy adnabod arbedion mewn rhannau eraill o'r gyllideb i wneud yn iawn am hynny.

6.21 Os na all Uwch Reolwr gadw gwariant ac adnoddau o fewn y cyllidebau cymeradwy presennol o dan ei reolaeth, bydd y Prif Swyddog Cyllid yn adrodd y mater hwnnw i'r Prif Weithredwr, a fydd yn adolygu cynllun gweithredu cyllidebol, mewn perthynas â blaenoriaethau'r CBC.

6.22 Ar ôl i'r Prif Weithredwr ystyried y mater, lle nad yw Uwch Reolwr yn gallu cydbwysu gwariant ac adnoddau o fewn cyllidebau cymeradwy presennol o dan ei reolaeth, a lle na ellir adnoddau'r gwariant o gyllideb gyffredinol y CBC, bydd yr Uwch Reolwr yn adrodd i'r CBC yn gofyn am gymeradwyaeth ar gyfer defnyddio amcangyfrifon atodol, fel yr amlinellir yn Rheol 6.11 y Weithdrefn Ariannol.

6.23 Rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid adrodd i'r CBC yn rheolaidd ar ei sefyllfa gyffredinol. Disgwylir hefyd i'r Prif Swyddog Cyllid adrodd yn briodol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, er mwyn caniatáu i'r Pwyllgor hwnnw gael sicrwydd bod y risgiau sy'n gysylltiedig â gwariant refeniw y CBC wedi cael sylw priodol, yn enwedig mewn meysydd lle mae gorwariant sylweddol neu danwariant.

6.24 Ni fydd unrhyw beth yn y Rheolau Gweithdrefn Ariannol yn atal gwario sy'n hanfodol i ddiwallu unrhyw anghenion uniongyrchol sy'n deillio o argyfwng, gan gynnwys unrhyw wariant dan Adran 138 Deddf Llywodraeth Leol 1972. Rhaid adrodd am unrhyw wariant o'r fath i'r CBC.

Rhaglenni cyfalaf (asedau)

6.26 Fel rhan o'r cylch cyllidebu, bydd y CBC yn ystyried y lefel debygol o adnoddau sydd ar gael ar gyfer cynlluniau cyfalaf ar ôl ystyried fforddiadwyedd a chynaliadwyedd yn unol â darpariaethau'r Cod Darbodus ac argaeledd cyllid grant.

- 6.27 Bydd y CBC yn cymeradwyo dyrannu adnoddau i gynlluniau unigol.
- 6.29 Bydd pob Uwch Reolwr perthnasol yn cyflwyno proffiliau gwariant ar gyfer pob cynllun unigol.
- 6.30 Bydd cynnwys cynllun yn y Rhaglen Gyfalaf yn ffurfio'r awdurdod angenrheidiol i'r cynllun fynd yn ei flaen.
- 6.31 (a) Rhaid i bob Uwch Reolwr gyflwyno gwybodaeth reolaidd i'r Prif Swyddog Cyllid yn unol â'r canllawiau sydd i'w llunio ganddo yn amlinellu'r gwariant cyfalaf rhagamcanol gwirioneddol yn erbyn y gyllideb gymeradwy a bydd y Prif Swyddog Cyllid yn cyflwyno adroddiad diweddar chwarterol i'r CBC.
- (b) Hefyd, rhoddir awdurdodaeth i ychwanegu cynlluniau at y rhaglen gyfalaf pan fo angen cynnwys cynllun o'r fath er mwyn diogelu asedau ariannol neu ffisegol y CBC neu pan fo cyfleoedd eithriadol yn codi, pan fo'r gymeradwyaeth hon yn gyson â'r gweithdrefnau a amlinellir yn Rheol 6.8 uchod.
- 6.32 Rhoddir cymeradwyaeth y CBC i gynnwys cynllun cyfalaf yn y rhaglen ar y sail y bydd y gwasanaeth perthnasol yn ariannu unrhyw gostau refeniw ychwanegol, ac eithrio taliadau cyllido cyfalaf, o fewn eu cyllidebau refeniw presennol, oni bai bod y CBC wedi cymeradwyo costau refeniw ychwanegol penodol o'r fath.
- 6.33 Bydd unrhyw ddiffyg yn y cyllid ar gyfer cynllun sydd wedi'i gynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf yn cael ei gyflawni drwy drosglwyddiad yn y gyllideb refeniw, ond os na all y CBC gyflawni'r fath ymrwymiad, cyflwynir adroddiad llawn i'r CBC ar y rhesymau dros y gorwariant.
- 6.34 Bydd y CBC yn cymryd camau priodol a gall gymeradwyo cronfeydd atodol mewn sefyllfaoedd lle mae angen gweithredu o'r fath, yn amodol ar y terfyn blynyddol a nodir yn Rheol 6.11 y Weithdrefn Ariannol, a dim ond ar ôl ystyried adroddiad gan yr Uwch Reolwr ar y mater. Rhaid cyfeirio unrhyw gais am arian atodol dros y nenfwd neu unrhyw newid yn y terfyn cymeradwy at y CBC.
- 6.35 Mewn amgylchiadau lle gwneir trosglwyddiad o'r gyllideb refeniw i'r gyllideb gyfalaf, bydd y Prif Weithredwr yn cael ei awdurdodi i gynnwys cynlluniau newydd yn y gyllideb gyfalaf lle gwneir y trosglwyddiad yn unol â darpariaethau Rheol 7 y Weithdrefn Ariannol, yn amodol ar y cyfyngiadau a nodir yn y rheol ariannol honno.
- 6.36 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn monitro cynhyrchu derbyniadau cyfalaf a bydd yn darparu gwybodaeth fonitro, o'i gymharu â'r rhagdybiaeth a wnaed yn rhaglen gyfalaf gymeradwy y CBC ar gyfer cynhyrchu derbyniadau cyfalaf, i'w cynnwys yn yr adroddiadau monitro cyfalaf i'r CBC.
- 6.37 Bydd gan y Prif Weithredwr yr hawl i ddefnyddio derbyniadau cyfalaf lle nad yw gwerth y defnydd hwnnw'n fwy na £50,000. Bydd angen cymeradwyaeth y CBC ar gyfer defnydd o'r fath lle mae'r swm yn fwy na £50,000.

7 CYNLLUN TROSGLWYDDO

7.1 Gellir cymeradwyo trosglwyddiad dim ond os:

- (a) nad yw'r gwariant arfaethedig yn groes i bolisi CBC;
- (b) nad yw'r baich refeniw ar y gwasanaeth yn y dyfodol yn cynyddu.

Cyllideb Refeniw

7.2 (a) Gellir caniatáu trosglwyddo rhwng penawdau mewn cyllideb gwasanaeth, un ai am flwyddyn neu'n barhaol, o Gyllidebau Refeniw yn unol â'r broses a amlinellir yn y tabl a ganlyn:

Cyfanswm cronol am y flwyddyn	Cymeradwyo'r Trosglwyddiad
Hyd at £50,000	Prif Weithredwr
£50,000 neu uwch	CBC

(b) Caiff y CBC ryddhau symiau penodol o unrhyw gronfa wrth gefn ganolog.

Cyllideb Gyfalaf

7.3 Dim ond y CBC all gymeradwyo trosglwyddiad rhwng cynlluniau cyfalaf sydd eisoes yn y rhaglen.

8 CYNNAL CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL

8.1 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn cynghori'r CBC ar ei strategaeth ynghylch cronfeydd wrth gefn a fydd yn cynnwys y cronfeydd wrth gefn cyffredinol hynny y dylai eu dal. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am arfer darpariaethau Adrannau 26 a 27 Deddf Llywodraeth Leol 2003.

8.2. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn ystyried yn flynyddol addasrwydd lefelau'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol a bydd yn cyflwyno'r strategaeth ddrafft i'r CBC fel rhan o'r broses gyllidebu.

8.3 Bydd cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn cael eu cynnal yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig: Datganiad o Ymarfer a Argymhellir (CIPFA/LASAAC) a pholisïau cyfrifo cytunedig.

8.4 Gellir sefydlu cronfeydd wrth gefn penodol pan fydd y CBC yn clustnodi swm penodol at ddiben penodol ac ni chaiff y swm ei wario yn y flwyddyn dan sylw a gellir ei sefydlu hefyd er mwyn diogelu'r CBC rhag risgiau ariannol posib a allai godi, neu ar gyfer arian a ddarperir i'r CBC gan drydydd partion.

8.5 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am sicrhau bod cronfeydd wrth gefn o'r fath yn cael eu defnyddio at y diben a fwriadwyd. Bydd unrhyw gronfeydd wrth gefn nad ydynt yn ofynnol at y diben arfaethedig yn cael eu dychwelyd i falansau oni bai bod y CBC yn penderfynu fel arall.

8.6. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn adolygu lefel y cronfeydd wrth gefn penodol o bryd i'w gilydd a chyn cau'r cyfrifon terfynol bydd yn ystyried eu digonolrwydd.

8.7 Os yw'n ymddangos i'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol flaenorol fod cronfa wrth gefn benodol yn annigonol neu'n debygol o fod, rhaid iddo adrodd i'r CBC am y rhesymau dros y sefyllfa honno a pha gamau, os o gwbl, sy'n briodol i'w cymryd i atal sefyllfa o'r fath rhag codi mewn perthynas â'r gronfa wrth gefn gyfatebol ar gyfer y flwyddyn ariannol sy'n cael ei hystyried.

8.8 Rhaid defnyddio unrhyw gronfeydd wrth gefn cyffredinol yn unol â Rheolau 6.11 a 6.12.

RHEOLI RISG A RHEOLI ADNODDAU

9 RHEOLI RISG

9.1 Cyfrifoldeb y Prif Weithredwr fydd sicrhau bod rheoli risg yn cael ei ddwyn i sylw staff perthnasol yn eu meysydd gwasanaeth a bod adolygiadau rheolaidd o risg yn eu meysydd gwasanaeth a bod rheolaethau rheoli risg yn cael eu datblygu. Bydd pob Uwch Reolwr yn sicrhau bod cofrestrau risg yn cael eu paratoi ar ffurf y cytunwyd arni gyda'r Prif Weithredwr.

9.3 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn datblygu rheolaethau rheoli risg ariannol ar y cyd ag Uwch Reolwyr y CBC.

10 YSWIRIANT

10.1 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gweithredu bob yswiriant a allai gynnwys hunan-yswiriant. Bydd y Swyddog Monitro, mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Cyllid ac unrhyw swyddog arall, yn negodi pob hawliad yn erbyn y CBC nad yw yswiriant yn gwarantu ar ei gyfer.

10.2 Bydd Uwch Reolwyr yn rhoi hysbysiad prydlon i wasanaeth cymorth Yswiriant y CBC o'r holl risgiau, eiddo neu gerbydau newydd, y mae angen eu hyswiro ac o unrhyw newidiadau neu faterion eraill sy'n effeithio ar yswiriant presennol, i adlewyrchu'r egwyddor o ddiwylledd llwyr.

10.3 Rhaid i Uwch Reolwyr roi gwybod ar fyrder i'r Prif Swyddog Cyllid a chadarnhau hynny mewn ysgrifen am unrhyw golled, rhwymedigaeth neu ddifrod neu amgylchiadau a allai achosi cais am iawndal. Ni fydd unrhyw swyddog yn derbyn atebolrwydd i hawlydd, nag yn gwneud unrhyw ddatganiad all gael ei ddehongli felly ynghylch mater a all fod yn destun hawliad.

10.4 Bydd yr holl weithwyr priodol yn cael eu cynnwys mewn yswiriant gwarant cywirdeb (*fidelity*) addas fel sy'n ofynnol dan Adran 114 Deddf Llywodraeth Leol 1972. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am hysbysu'r yswirwyr am unrhyw amgylchiadau sy'n ofynnol o dan delerau'r polisi, ac am wneud unrhyw hawliadau lle mae'r CBC wedi dioddef colled.

10.5 Bydd y Prif Swyddog Cyllid ar unrhyw adegau ag y gallai ystyried eu bod yn angenrheidiol, yn adolygu pob yswiriant mewn ymgynghoriad ag Uwch Reolwyr eraill fel y bo'n briodol.

10.6 Bydd Uwch Reolwyr yn ymgynghori â'r Prif Swyddog Cyllid a'r Swyddog Monitro mewn perthynas â thelerau unrhyw indemniad y gofynnir i'r CBC ei roi. Bydd Uwch Reolwyr yn ystyried ac yn trefnu Yswiriant Indemniad Proffesiynol digonol ar gyfer dyletswyddau staff yn eu gwasanaethau.

11 RHEOLAETHAU MEWNOL

11.1 Bydd Uwch Reolwyr yn sefydlu rheolaethau mewnol effeithiol, gan gynnwys trefniadau cadarn ar gyfer cynllunio, gwerthuso, awdurdodi a rheoli eu gweithrediadau er mwyn sicrhau gwelliant parhaus, economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ac ar gyfer cyflawni eu targedau perfformiad ariannol.

11.2 Y darparwr Archwilio Mewnol sy'n gyfrifol am gynghori ar systemau effeithiol o reolaeth fewnol. Dylai systemau rheolaethol mewnol effeithiol sicrhau cydymffurfiaeth gyda phob statud a rheoliad perthnasol, a datganiadau eraill perthnasol o'r arfer orau. Dylent hefyd sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i ddefnyddio'n briodol, yn economaidd, yn effeithlon ac yn unol ag awdurdodau statudol ac awdurdodau eraill sy'n llywodraethu eu defnydd.

11.4 Mae'n ofynnol i'r CBC ddarparu Datganiad o Reolaeth Fewnol yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Bydd y datganiad hwn yn cael ei ymgorffori yn y Datganiad Llywodraethu Blynnyddol; fel rhan o'r datganiad hwn, rhaid i Brif Weithredwr a Chadeirydd y CBC wneud sylwadau ar effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyd-bwyllgor Corfforedig cyfan, fel dangosydd allweddol o lywodraethu da.

12 ARCHWILIO MEWNOL

12.1 Gweithredir swyddogaeth Archwilio Mewnol yn unol â chynnwys y Cytundeb Lefel Gwasanaeth perthnasol.

12.2 Bydd y swyddogaeth Archwilio Mewnol yn cael ei chyflawni, cyhyd ag y bo'n ymarferol, yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus.

12.3 Bydd y Strategaeth Archwilio Mewnol a'r cylch gwaith yn cael eu cynnwys yn siarter Archwilio Mewnol y CBC sy'n cael ei adolygu a'i chymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

12.5 Bydd y Prif Weithredwr yn sicrhau bod gan y Rheolwr Archwilio Mewnol, neu ei gynrychiolydd awdurdodedig, awdurdod:

- a) i gael mynediad ar bob adeg resymol i unrhyw eiddo, tir neu safleoedd contract yn eiddo'r CBC;
- b) i gael mynediad i bob cofnod, dogfen a gohebiaeth sy'n ymwneud ag unrhyw drosglwyddiadau ariannol a throsglwyddiadau eraill o'r CBC;
- c) i ofyn am a derbyn eglurhad sy'n angenrheidiol yn eu barn hwy ynghylch unrhyw fater sy'n cael ei archwilio;
- d) i ofyn i unrhyw un sy'n gyflogedig gan y CBC i gyflwyno arian parod, storfeydd neu unrhyw eiddo arall o dan ei reolaeth.

12.6 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn cytuno ar y cynlluniau archwilio tymor canolig a blynnyddol a baratowyd gan y Rheolwr Archwilio Mewnol sy'n ystyried nodweddion a risgiau cymharol y gweithgareddau dan sylw. Bydd y cynlluniau'n cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

12.7 Bydd yr holl reolwyr perthnasol yn ystyried ac yn ymateb yn brydlon i gamau y cytunwyd arnynt mewn adroddiadau archwilio. Bydd Uwch Reolwyr yn sicrhau bod unrhyw gamau y cytunwyd arnynt sy'n deillio o ganfyddiadau archwilio yn cael eu cyflawni mewn modd amserol ac effeithlon yn unol â'r cynllun gweithredu y cytunwyd arno.

12.8 Bydd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn adrodd yn rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:

- a) Ar ganlyniadau gwaith Archwilio Mewnol yn y cyfnod blaenorol;
- b) Ar unrhyw wendidau rheolaethol sylweddol a ddarganfyddir neu a archwilir;
- c) Ar unrhyw argymhellion archwilio nad ydynt wedi cael eu gweithredu o fewn yr amserlen gytunedig, pan fyddai methu â gweithredu ar yr argymhellion hynny yn ymestyn gwendid rheolaethol sylweddol.
- d) Cynnydd ar gwblhau'r Cynllun Archwilio Mewnol am y flwyddyn gyfredol.

13 ARCHWILIO ALLANOL

13.1 Mae pob un o weithgareddau'r CBC yn destun archwiliad dan Ddeddfau Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a 2013, Deddfau Llywodraeth Cymru 1998 a 2006, Mesurau Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a 2011 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

13.2 Mae'n ddisgwyliad bod archwilwyr allanol yn gweithredu yn unol â Chod Ymarfer Archwilio yr Archwilydd Cyffredinol. Mae'n ddyletswydd ar holl swyddogion y CBC i osgoi atal yr archwilydd rhag cydymffurfio â'r Cod.

13.3 Mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am gydlynu perthynas y CBC â Rheolwr Perthnasau Archwilio Cymru at ddibenion archwilio ac arolygu allanol. Mae'n ofynnol i swyddogion hysbysu'r Prif Weithredwr os ydynt yn credu nad yw'r archwilwyr allanol yn gweithredu yn unol â Chod Ymarfer Archwilio yr Archwilydd Cyffredinol.

13.4 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn datblygu cydweithrediad a chysylltiadau gwaith gyda'r Rheolwr Perthnasau a'r Archwilydd penodedig, gan gynnwys rhoi a derbyn gwybodaeth berthnasol, p'un ai'n gyfrinachol ai peidio, a :-

- a) sicrhau bod archwilwyr allanol yn cael mynediad ar bob adeg resymol i eiddo, personél, dogfennau ac asedau y mae'r archwilwyr allanol yn credu sy'n angenrheidiol at ddibenion eu gwaith;
- b) sicrhau bod cyswllt effeithiol rhwng archwilio allanol a mewnol;
- c) gweithio gyda'r archwilydd allanol a chynghori'r CBC, y Prif Weithredwr a'r Uwch Reolwr ar eu cyfrifoldebau mewn perthynas ag archwilio allanol;
- d) sicrhau bod yr holl gofnodion a systemau yn gyfredol ac ar gael i'w harchwilio.

14 ATAL TWYLL A LLYGREDIGAETH

14.1 Bydd y CBC yn mabwysiadu, cynnal a chyhoeddi polisi gwrth-dwyll a gwrth-lygredigaeth effeithiol ac yn cynnal diwylliant na fydd yn goddef twyll na llygredigaeth.

14.2 Bydd rheolwyr yn ymdrin yn gyflym ac yn gadarn, ac yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol hyn a Strategaeth Gwrth-dwyll, Gwrth-lwgrwobrwyo a Gwrth-lygredigaeth y CBC, gyda'r rhai sy'n twyllo neu'n ceisio twyllo'r awdurdod, derbyn neu gynnig llwgrwobrwyon neu sy'n llygredig.

14.3 Bydd swyddogion y CBC bob amser yn sicrhau bod derbyn unrhyw anrhegion neu letygarwch yn cael ei wneud yn unol â Chod Ymarfer y CBC ar Dderbyn Rhoddion a Lletygarwch. Bydd swyddogion hefyd bob amser yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad Staff.

14.4 Bydd Aelodau'r CBC bob amser yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau, ac ni fyddant yn derbyn rhoddion na lletygarwch gan drydydd partïon ac eithrio pan fyddant yn disgyn o fewn yr hyn a ganiateir gan y Cod Ymddygiad.

14.5 Bydd y Prif Weithredwr yn rhoi gweithdrefnau canu'r gloch priodol ar waith, gan gynnwys cynnal Polisi Canu'r Gloch, a sicrhau bod y gweithdrefnau hyn yn cael eu gweithredu'n effeithiol a'u hadolygu'n rheolaidd.

14.6 Pan gyfyd unrhyw faterion sy'n cynnwys, neu y credir iddo gynnwys, anghysondebau o ran arian parod, storfeydd arian neu unrhyw drefniant i hawlio taliad amhriodol gan y CBC (gan gynnwys taflenni amser neu hawliadau costau teithio), neu eiddo arall y CBC, bydd yr Uwch Reolwr neu swyddog arall sy'n gwneud y darganfyddiad yn cydymffurfio â Strategaeth Gwrth-dwyll y CBC ac yn

hysbysu'r Prif Swyddog Cyllid a/neu'r Rheolwr Archwilio Mewnol ar unwaith, a fydd yn cymryd unrhyw gamau y maent yn credu sy'n angenrheidiol drwy ymchwilio ac adrodd.

14.7 Yn sgil ystyried adroddiad o'r fath, os yw'r Swyddog Monitro o'r farn fod cyfraith droseddol wedi cael ei thorri, ar ddisgresiwn y Prif Swyddog Cyllid, bydd y mater yn cael ei adrodd i'r Heddlu i gynnal ymchwiliad pellach. Os yw'r mater yn cynnwys rhywun sy'n gyflogedig gan y CBC, bydd camau disgyblu yn cael eu dilyn ar mater o frys yn unol â Gweithdrefn Ddisgyblu'r CBC, os caiff y mater ei gyfeirio at yr Heddlu ai peidio.

14.8 Pan gollir eiddo (yn cynnwys oherwydd tân) neu arian parod, bydd yr Uwch Reolwr neu'r swyddog arall sy'n darganfod hynny yn rhoi gwybod ar unwaith i Wasanaeth Yswiriant a Risg y CBC, fydd yn gyfrifol am wneud unrhyw hawliadau sy'n briodol ar Yswiriant y CBC.

15 ASEDAU

Diogelwch

15.1 Bydd y Prif Weithredwr yn sefydlu a chynnal tiryfr o'r holl dir ac adeiladau sy'n eiddo i'r CBC neu'n cael eu prydlesu iddo (gan gynnwys cytundebau prydles, cytundebau tenantiaeth a thrwyddedau) nodi dyddiad caffael neu feddiannu, diben a ddelir, gwasanaeth dal, lleoliad, maint a chyfeiriad cynllun, manylion prynu, manylion am natur diddordeb a rhenti sy'n daladwy a manylion tenantiaethau a thrwyddedau a roddwyd.

15.2 Bydd pob Uwch Reolwr, mewn perthynas â thir neu adeiladau, y mae'n gyfrifol amdanynt, yn sicrhau eu bod yn cael eu defnyddio'n briodol at y dibenion y maent yn cael eu dal ar eu cyfer; nad ydynt yn cael eu harolygu yn llai aml na phob blwyddyn a bod camau digonol yn cael eu cymryd i ddiogelu teitl y CBC iddo.

15.3 Mae pob Uwch Reolwr yn gyfrifol am gynnal diogelwch eiddo bob amser ar gyfer pob adeilad, stoc, storfa, dodrefn, offer, cofnodion, arian parod, ac ati, o dan ei reolaeth ac am ddiogelwch mynediad i systemau cyfrifiadurol o dan ei reolaeth. Bydd yn ymgynghori â'r Prif Swyddog Cyllid mewn unrhyw achos lle mae'n ymddangos bod diffyg diogelwch neu lle ystyrir bod trefniadau diogelwch arbennig yn angenrheidiol.

15.6 Bydd pob swyddog yn gwneud trefniadau addas ar gyfer diogelu gwybodaeth sydd o dan ei reolaeth, boed hynny ar systemau cyfrifiadurol neu fel arall, gan gynnwys diogelwch cyfrineiriau.

15.7 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am gynnal diogelwch priodol a diogelwch gwybodaeth ar systemau cymorth TG y CBC a bydd yn trefnu adolygu pob trosglwyddiad data o systemau is-gwmni cyn ac ar ôl trosglwyddiadau o'r fath er mwyn sicrhau cywirdeb y data.

Rhestrau Eiddo

15.14 Bydd pob adran yn cadw rhestr eiddo yn ôl lleoliad, a chofnodir ynddo ddisgrifiad digonol o ddodrefn, ffitiadau ac offer ynddo (gan gynnwys offer TGCh). Bydd y Prif Swyddog Cyllid, mewn ymgynghoriad â'r Uwch Reolwr dan sylw, yn penderfynu i ba raddau y bydd angen cofnodi eiddo'r CBC ac ym mha ffurf y cedwir y rhestrau.

15.15 Ni fydd eiddo'r CBC yn cael ei symud ac eithrio yn unol â chwrs cyffredin busnes y CBC na'i ddefnyddio heblaw at ddibenion y CBC ac eithrio yn unol â chyfarwyddiadau penodol gan yr Uwch Reolwr dan sylw.

15.16 **Bydd gwarediadau eiddo dros ben, ac eithrio tir ac adeiladau, yn cael eu gwneud yn unol ag unrhyw ganllawiau a ddarperir gan y Prif Weithredwr a/neu'r Prif Swyddog Cyllid.**

Eiddo Deallusol

15.26 Bydd Uwch Reolwyr yn sicrhau bod rheolaethau ar waith i sicrhau nad yw gweithwyr yn gwneud gwaith preifat yn ystod cyfnodau pan fyddant yn gweithio i'r CBC a bod gweithwyr yn ymwybodol o hawliau cyflogwr mewn perthynas ag eiddo deallusol.

15.27 Ni fydd unrhyw uwch-gyflogai, yn ystod ei gyflogaeth, yn ymgymryd â gwaith heblaw am waith i'r CBC neu ar ei ran, heb gymeradwyaeth yr Uwch Reolwr, yn unol â'r Cod Ymddygiad Staff.

15.28 Os bydd cyflogai yn gwneud neu'n darganfod neu'n cymryd rhan mewn gwneud neu ddarganfod unrhyw Eiddo Deallusol sy'n ymwneud â'r CBC neu'n gallu cael ei ddefnyddio gan y CBC, rhaid i'r cyflogai roi manylion llawn yr Eiddo Deallusol i'r Uwch Reolwr perthnasol ar unwaith.

16 RHEOLAETH TRYSORLYS

Rheolaeth Trysorlys a Bancio

16.1 Bydd pob trefniant sy'n ymwneud â chyfrifon bancio'r CBC, a sieciau a chyfarwyddiadau trosglwyddiadau banc, yn cael ei wneud gan neu o dan drefniadau a gymeradwywyd gan y Prif Swyddog Cyllid. Bydd cyfrifon banc yn enw Cyd-bwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru ac nid yn enw unrhyw swyddog, ei enw na'i swyddogaeth. Ni chaiff unrhyw drosglwyddiad banc ei awdurdodi oni bai fod y Prif Swyddog Cyllid wedi gwneud y trefniadau.

16.2 Bydd y Prif Swyddog Cyllid ac, yn amodol ar ei oruchwyliaeth, pob person arall sy'n gweithredu cyfrif banc ar ran y CBC, yn gwneud trefniadau diogel ac effeithlon ar ei ran ar gyfer archwilio sieciau taledig yn brydlon a chysoni annibynnol o lyfr arian parod â datganiadau banc.

Buddsoddiadau a Benthycia

16.3 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am fenthycia, buddsoddiad dros dro, ail-fenthycia ac ad-dalu arian, yn amodol ar unrhyw gyfyngiad a osodir gan ddeddfwriaeth y llywodraeth a Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheolaeth Trysorlys mewn Awdurdodau Lleol, o fewn terfynau a bennir gan y CBC yn y Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys, y Strategaeth Darpariaeth Isafswm Refeniw a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Dangosyddion Darbodus y CBC a'r Atodlenni Rheolaeth Trysorlys. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn adrodd ar y gweithgareddau hyn i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

16.5 Bydd buddsoddiadau a wneir yn enw enwebeion dan drefniadau a wneir gyda rheolwyr cronfeydd yn cael eu clustnodi i gyfrifon dynodedig sy'n nodi buddiant buddiol y CBC yn unigryw.

16.6 Ni fydd unrhyw swyddog yn ymrwymo i unrhyw brydlesau na threfniant arall i dalu am nwyddau neu wasanaethau dros gyfnod o amser heb gymeradwyaeth y Prif Swyddog Cyllid.

17 STAFFIO

17.1 Bydd y Prif Weithredwr yn darparu rheolaeth gyffredinol i staff. Bydd y CBC yn cytuno ar werthusiad priodol neu systemau eraill ar gyfer penderfynu ar dâl swydd.

17.2 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn sicrhau bod darpariaeth gyllidebol yn bodoli ar gyfer yr holl weithwyr presennol a newydd a rhaid i Uwch Reolwyr ymgynghori â'r Prif Swyddog Cyllid ar unrhyw ddiwygiadau i'r sefydliad staffio drwy ffurflen newid strwythur.

17.3 Bydd Uwch Reolwyr yn sicrhau bod trefniadau priodol yn gweithredu o fewn eu gwasanaethau er mwyn hysbysu'r Prif Swyddog Cyllid cyn gynted â phosib ac ar y ffurf a ragnodir ganddo, o bob mater sy'n effeithio ar dalu daliadau o'r fath ac yn benodol:

- (a) penodiadau, ymddiswyddiadau, diswyddiadau, atal o'r gwaith, secondiadau a throsglwyddiadau;
- (b) absenoldeb o ddyletswydd oherwydd salwch neu reswm arall, ar wahân am absenoldeb sydd wedi'i ganiatáu;
- (c) newidiadau mewn tâl, ar wahân i'r hicynau a'r dyfarniadau tâl arferol a chytundebau sy'n effeithio ar bawb;
- (d) y wybodaeth angenrheidiol i gynnal cofnodion gwasanaeth ar gyfer pensiwn, treth incwm, yswiriant cenedlaethol ac ati.

17.4 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gweithredu fel cynghorydd i'r Uwch Reolwyr ar feysydd fel cyfraniadau Yswiriant Gwladol a phensiynau, fel y bo'n briodol.

17.5 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn sicrhau bod y gyllideb staffio yn rhagolwg cywir o lefelau staffio a'i bod yn cyfateb i ddarpariaeth briodol o'r gyllideb refeniw (gan gynnwys ar-gostau a gorbenion).

SYSTEMAU A GWEITHDREFNAU ARIANNOL

19 CYFFREDINOL

PWRPAS:

19.1 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn ysgwyddo cyfrifoldeb am weithredu'r systemau cyfrifeg sydd ar waith i gefnogi'r CBC, ffurf cyfrifon a'r cofnodion ariannol ategol. Mae Uwch Reolwyr yn gyfrifol am weithredu prosesau ariannol yn briodol yn eu gwasanaethau eu hunain.

19.2 Rhaid cael cydsyniad y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer unrhyw newidiadau a wneir gan yr Uwch Reolwyr i'r gweithdrefnau cydnabyddedig er mwyn ateb anghenion penodol eu gwasanaethau hwy.

INCWM A GWARIANT

20 Incwm

20.1 Rhaid i bob swyddog sy'n derbyn arian ar ran y CBC gydnabod ei dderbyn a chadw cofnodion mewn dull a gymeradwyir o bryd i'w gilydd gan y Prif Swyddog Cyllid, gan gynnwys cyfrif manwl a chronolegol o'r holl dderbynion ac adneuon.

20.8 Bydd holl drefniadau casglu symiau sy'n ddyledus i'r CBC dan reolaeth y Prif Swyddog Cyllid a rhaid anfon yr holl gyfrifon drwyddo ef oni chytunir fel arall ganddo.

20.9 O ran grantiau oherwydd y CBC, bydd yr Uwch Reolwr priodol yn sicrhau bod hawliadau grant yn cael eu cyflwyno'n brydlon yn unol ag amserlen y sefydliad sy'n talu er mwyn optimeiddio llif arian. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am ardystio cywirdeb ariannol unrhyw hawliad ac yn hyn o beth, rhaid i Uwch Reolwyr sicrhau bod trefniadau priodol yn eu lle i sicrhau bod Cyfriflyfr Ariannol y CBC yn cynnwys manylion amserol a chywir am yr holl wariant perthnasol.

20.10 Ni fydd unrhyw ddebyd mewn perthynas â swm sy'n ddyledus i'r CBC unwaith y bydd wedi'i sefydlu yn cael ei ryddhau ac eithrio drwy daliad, trwy gyhoeddi nodyn credyd swyddogol neu fel y

darperir ar ei gyfer yn rheoliad ariannol 20.13. Ni dderbynnir sieciau ôl-ddyddiedig na sieciau trydydd parti fel tâl am ddyled. Rhaid rhoi gwybod i'r Prif Swyddog Cyllid ar unwaith am unrhyw flaendaliadau arian parod o fwy na £10,000, neu gyfres o adneuon arian parod gan yr un talwr lle mae'r cyfanswm yn fwy na £10,000, a fydd yn gwneud trefniadau o'r fath fel sy'n ofynnol gan Reoliadau Gwyngalchu Arian 2003.

20.11 Bydd y Prif Weithredwr yn hysbysu'r Prif Swyddog Cyllid cyn gynted â phosib am bob arian sy'n ddyledus i'r CBC o dan gontractau, prydlesau, cytundebau tenantiaeth, cytundebau ar gyfer gwerthu eiddo ac unrhyw gytundebau eraill sy'n ymwneud â derbyn arian gan y CBC. Dylai unrhyw symiau sydd i'w talu'n uniongyrchol i gyfrifon banc y CBC gan drydydd parti'n gael eu hysbysu i'r Prif Swyddog Cyllid cyn eu derbyn.

20.13 Ni fydd symiau sy'n ddyledus i'r CBC yn cael eu dileu ac eithrio ac eithrio:

(a) gydag awdurdod y Prif Swyddog Cyllid yn achos dyledion unigol sydd â chyfanswm hyd at £5,000, ac yn achos dyledion lle bo'r dyledwr wedi ei wneud yn fethdalwr, neu fod cwmni cyfyngedig wedi ei ddiddymu, trwy ddyfarniad llys;

(b) gydag awdurdod y Prif Swyddog Cyllid a'r Cadeirydd yn achos dyledion heblaw'r rhai hynny y cyfeirir atynt yn (a).

20.14 Gall y Prif Swyddog Cyllid ddatgan, yn gyffredinol neu trwy fanylu, na chaniateir cyflenwi nwyddau neu wasanaethau penodol ar delerau credyd, neu y bydd iddynt gael eu cyflenwi ar ôl derbyn tâl ymlaen llaw, neu dâl ar y pryd, yn unig.

Archebu a Thalu am waith, nwyddau a gwasanaethau

Archebu

20.15 Rhaid i bob gwasanaeth anfon archebion ar ffurf a gymeradwywyd gan y Prif Swyddog Cyllid am bob gwaith, nwyddau a gwasanaethau sydd eu hangen ac eithrio gwasanaethau proffesiynol, cyflenwadau cyhoeddus, rhent, trethi a thaliadau arian parod. Rhaid i'r Uwch Reolwr neu uwch swyddog arall a gafodd yr awdurdod ganddo, lofnodi'r cyfryw archebion, a rhaid i'r swyddog hwnnw fodloni ei hun pan anfonir yr archeb fod y gwariant wedi'i awdurdodi ac y gellir ei dalu o'r amcangyfrifon a gymeradwywyd.

20.16 Pan ddefnyddir dulliau archebu electronig amgen rhaid i'r Uwch Reolwr perthnasol sicrhau bod y rheolaethau priodol yn eu lle, a bod y defnydd o'r fath weithdrefnau yn cael eu cymeradwyo gan y Prif Swyddog Cyllid.

20.17 Pan gaiff gwaith, nwyddau neu wasanaethau eu harchebu ar lafar, mewn amgylchiadau brys, bydd archeb ysgrifenedig swyddogol yn cael ei chyflwyno ar yr un diwrnod neu'r diwrnod wedyn, yn cadarnhau'r archeb. Bydd swyddogion a awdurdodir gan y Prif Weithredwr i lofnodi gorchmynion ar ei rhan yn cael eu cytuno gyda'r Uwch Reolwr ac anfonir eu henwau at y Prif Swyddog Cyllid ynghyd â llofnodion enghreifftiol a rhaid diwygio'r manylion hyn pan fydd deilyddion y swyddi yn newid.

20.18 Bydd pob archeb yn cydymffurfio â chyfarwyddiadau'r CBC mewn perthynas â phrynu a safoni cyflenwadau a deunyddiau yn ganolog.

20.19 Bydd copi o bob archeb, os oes angen, yn cael ei roi i'r Prif Swyddog Cyllid.

20.20 Lle amcangyfrifir y bydd gwerth yr archeb rhwng £5,000 a £50,000 (cyn TAW), ac nad archebir oddi wrth gyflenwyr pryniant canolog, dylid cael tri dyfynbris. Bydd unrhyw orchymyn

perthnasol, am ba bynnag swm, yn ddarostyngedig i'r Rheolau Gweithdrefn Contract, sy'n ffurfio rhan o Gyfansoddiad y CBC.

20.21 Rhaid i bob Uwch Reolwr, mewn perthynas â'r gwaith, y nwyddau a'r gwasanaethau hynny a brynir yn rheolaidd, ar gyfnodau rheolaidd o ddim mwy na deuddeg mis brofi prisiau trwy gael o leiaf dri dyfynbris ysgrifenedig yn unol â Gorchmynion Sefydlog y Contract, ar yr amod na fydd y gofyniad hwn yn gymwys pan fo gwerth prynu blynyddol unrhyw waith, nwyddau neu wasanaethau yn llai na £5,000.

Taliadau

20.22 Bydd yr holl daliadau o gyfrifon y CBC yn cael eu gwneud gan y Prif Swyddog Cyllid a fydd yn cyhoeddi'r fath gyfarwyddiadau yn hyn o beth fel y pennir yn angenrheidiol ganddo. Ac eithrio fel y darperir yn 20.23 isod, rhaid i'r Uwch Reolwr priodol neu swyddog arall a gafodd ei awdurdodi'n benodol ganddo, ardystio pob cyfrif ar gyfer ei dalu gan dystio fod y cyfrif yn wir daladwy gan y CBC, a rhaid i'r ardystiad fod ar ffurf a gymeradwywyd gan y Prif Swyddog Cyllid.

20.23 Pan ddefnyddir dulliau archebu electronig amgen rhaid i'r Uwch Reolwr perthnasol sicrhau bod y rheolaethau priodol yn eu lle, a bod y defnydd o'r fath brosesau yn cael ei gymeradwyo gan y Prif Swyddog Cyllid.

20.24 Rhaid i'r Prif Weithredwr anfon enwau'r swyddogion a awdurdodir i ardystio cyfrifon o'r fath at y Prif Swyddog Cyllid, ynghyd ag enghraifft o'u llofnodion hwy, a rhaid diwygio'r rhain os digwydd unrhyw newid.

20.25 Bydd ardystio cyfrif yn golygu:

- (a) bod y nwyddau wedi eu derbyn, eu harchwilio a'u cymeradwyo fel y rhai a archebwyd, a'u bod yn foddhaol, a bod y prisiau yn unol â'r contract neu'r archeb; a bod y copïau cyfatebol o'r archebion swyddogol wedi eu nodi i ddangos fod y nwyddau wedi cael eu derbyn a bod y cyfrif wedi ei basio i'w dalu;
- (b) bod y gwaith a roddwyd neu'r gwasanaeth a wnaethpwyd wedi ei gyflawni'n foddhaol, a lle bo hynny'n berthnasol, fod y defnyddiau a ddefnyddiwyd o'r safon ofynnol, a bod y prisiau'n gywir;
- (c) bod y cyfrif yn rhifyddol gywir (oni bai bod y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol mewn unrhyw achos penodol drwy drefniant);
- (d) bod y cofnodion priodol wedi'u gwneud mewn rhestrau eiddo, cofnodion stoc, yn ôl yr angen;
- (e) na phasiwyd y cyfrif i'w dalu o'r blaen, a bod y CBC yn gyfrifol am ei dalu.

20.26 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn dibynnu ar ardystiad o'r fath i olygu fod yr ardystiwr yn gwarantu fod y taliad yn cwrdd â'r amodau uchod ac y caiff felly dalu'r swm dan sylw.

20.28 Rhaid i'r gwasanaethau nodi ar bob cyfrif drwy ddefnyddio codau a baratowyd gan y Prif Swyddog Cyllid neu fel arall, o dan ba bennawd gwariant y dylid talu'r cyfrif.

20.29 Pan fo anfoneb yn anfoneb TAW, ni wneir unrhyw newidiadau iddo. Dylid dychwelyd unrhyw anfoneb TAW anghywir i'r cyflenwyr i'w cywiro. Os newidir unrhyw anfoneb nad yw'n anfoneb TAW, yna rhaid gwneud hynny mewn inc a rhaid i'r swyddog sy'n gwneud y newid ei lofnodi, gan roi crynodeb byr o'r rhesymau lle na fo hynny'n amlwg.

20.30 Rhaid i bob Uwch Reolwr hysbysu'r Prif Swyddog Cyllid mewn ffurf sy'n ofynnol ganddo mor fuan ag sydd modd, a heb fod yn hwyrach na dyddiad ym mhob blwyddyn a roddwyd iddo, am bob gwariant dyledus am y flwyddyn ariannol flaenorol.

20.31 Bydd gan y Prif Swyddog Cyllid yr hawl i wneud pob taliad y profwyd ei ddilysrwydd, sy'n *intra-vires* ac sy'n cydymffurfio â Rheolau Gorchmynion Sefydlog a Gweithdrefn Ariannol y CBC.

20.32 Bydd pob Uwch Reolwr yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r cyfryw gyfarwyddiadau y bydd y Prif Swyddog Cyllid yn eu cyhoeddi o bryd i'w gilydd mewn perthynas â thaliadau sy'n dod o dan amodau Cynllun Tynnu Treth Diwydiant Adeiladu Cyllid a Thollau Ei Fawrhydi.

Cardiau Credyd a Chardiau Talu

20.33 Ni fydd unrhyw gerdyn credyd neu gerdyn talu o unrhyw fath at ddibenion y Cyngor yn cael ei gadw na'i ddefnyddio gan unrhyw swyddog oni chytunir hynny ymlaen llaw gyda'r Prif Swyddog Cyllid ar ôl derbyn cais gan yr Uwch Reolwr priodol. Lle caniateir prynu gyda cherdyn chredyd neu gerdyn talu, rhaid i'r swyddog sy'n defnyddio'r cyfleuster hwnnw ddarparu dogfennau digonol i gefnogi pob pryniant yn cynnwys anfoneb/derbynneg TAW ddilys lle mae TAW yn daladwy. Ni chaniateir unrhyw brynu preifat trwy ddefnyddio cerdyn credyd neu gerdyn talu o'r fath.

Taliadau i Weithwyr ac Aelodau

20.34 Telir yr holl gyflogau, pensiynau, iawndal a thaliadau eraill i weithwyr neu bensiynwyr y CBC gan y Prif Swyddog Cyllid neu o dan drefniadau a gymeradwywyd ac a reolir ganddo. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gweithredu'r holl gytundebau a gymeradwywyd yn genedlaethol ar amodau gwasanaeth pan y'u derbynnir.

20.35 Rhaid penodi pob gweithiwr yn unol â rheolau'r CBC ac yn unol â'r sefydliadau, graddau a graddfeydd cyflog cydnabyddedig.

20.36 Rhaid i'r holl gofnodion amser a dogfennau tâl eraill fod ar ffurf a osodwyd neu a gytunwyd gyda'r Prif Swyddog Cyllid, a rhaid eu hardystio gan yr Uwch Reolwr priodol neu ar ei ran. Rhaid i bob Uwch Reolwr anfon enwau'r swyddogion a awdurdodir i lofnodi'r fath gofnodion at y Prif Weithredwr, ynghyd ag enghraifft o'u llofnodion hwy, a rhaid diwygio'r rhain os digwydd unrhyw newid.

20.37 Bydd taliadau lwfansau teithio neu dreuliau eraill i aelodau, gan gynnwys aelodau cyfetholedig y CBC neu ei bwyllgorau sydd â hawl i hawlio a derbyn lwfansau teithio neu lwfansau eraill yn cael eu hardystio gan y Prif Weithredwr neu swyddog arall a ddynodwyd ganddo cyn cael eu talu gan y Prif Swyddog Cyllid.

20.38 Bydd pob hawliad gan swyddogion am dalu lwfansau car, lwfans cynhaliaeth, costau teithio a chostau ychwanegol mewn ffurf ac yn unol ag amserlen a gymeradwyir gan y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer gwahanol categorïau o swyddogion, a bydd yn cael ei adolygu gan yr Uwch Reolwr perthnasol, ei ddirprwy neu swyddog arall a awdurdodir yn benodol ganddo yn ôl yr angen.

20.40 Bydd gan y Prif Swyddog Cyllid yr hawl i wneud pob taliad y profwyd ei ddilysrwydd, sy'n *intra-vires* ac sy'n cydymffurfio â Rheolau Gorchmynion Sefydlog a Gweithdrefn Ariannol y CBC.

21 TRETHIANT

21.1 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn rhoi cyngor i Uwch Reolwyr, yng ngoleuni'r arweiniad a gafwyd gan gyrff priodol a'r ddeddfwriaeth berthnasol, ar yr holl faterion treth sy'n cael effaith ar y CBC.

21.2 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn cadw cofnodion treth y CBC, gan wneud pob taliad treth a derbyn credydau treth a chyflwyno datganiadau treth incwm erbyn y dyddiad i'w talu fel y bo'n briodol.

21.3 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn:

(a) Rhoi cyfrif i Cyllid a Thollau Ei Fawrhydi am yr holl dreth a dynnwyd o daliadau i weithwyr o dan drefniadau Talu Wrth Ennill (PAYE).

(b) Cwblhau ffurflen fisol yn dangos mewnbynnau ac allbynnau TAW i Cyllid a Thollau Ei Fawrhydi.

(c) Cyfrifoldeb y Prif Swyddog Cyllid fydd rhoi cyfrif i'r asiantaeth briodol am bob math arall o drethi sydd yn daladwy i neu gan y CBC a rhoi i'r cyfryw asiantaethau unrhyw wybodaeth arall y byddai'n ddilys iddynt ei angen.

(d) Darparu manylion i Gyllid a Thollau Ei Fawrhydi ynghylch cynllun didyniad treth y diwydiant adeiladu.

(e) Rhoi arweiniad cyfredol i Uwch Reolwyr parthed eu cyfrifoldebau mewn perthynas â materion treth ac i weithwyr unigol y Cyngor ar faterion treth.

21.4 Bydd Uwch Reolwyr yn cadw cofnodion priodol ac yn cyflwyno manylion i'r Prif Swyddog Cyllid yn ôl y gofyn i gydymffurfio â rheoliadau trethiant.

21.5 Bydd Uwch Reolwyr yn:

(a) Sicrhau na fydd unrhyw bryniant trethadwy dan ddeddfwriaeth TAW, os yw pris y pryniant hwnnw yn cynnwys elfen o TAW ai peidio, yn cael ei dalu amdano nes bo'r Prif Swyddog Cyllid wedi derbyn anfoneb sy'n cydymffurfio â rheoliadau TAW neu gadarnhad ar ddu a gwyn y rhyddheir derbynneb TAW ddilys wrth dalu.

(b) Sicrhau bod atebolrwydd TAW cywir ynghlwm wrth bob incwm dyledus a bod pob TAW y gellir ei adennill ar bryniadau yn cyd-fynd â gofynion didyniad treth y diwydiant adeiladu.

(c) Sicrhau bod y contractwr, lle gwneir gwaith adeiladu a chynnal a chadw, yn bodloni gofynion didyniad treth y diwydiant adeiladu angenrheidiol.

(d) Sicrhau bod enw pob un sy'n gweithio i'r CBC wedi'i ychwanegu at restr gyflogau'r CBC ac y tynnir treth o unrhyw daliadau, heblaw lle bo'r personau hynny yn wirioneddol hunangyflogedig neu wedi eu cyflogi gan asiantaeth staff gydnabyddedig.

TREFNIADAU ALLANOL

23 PARTNERIAETHAU

23.1 Bydd y CBC yn cymeradwyo dirprwyaethau, gan gynnwys fframweithiau a chytundebau ar gyfer partneriaethau a mentrau ar y cyd. Y CBC yw'r ffocws ar gyfer ffurfio partneriaethau a mentrau ar y cyd gyda sefydliadau lleol eraill yn y sector preifat, gwirfoddol a chymunedol cyhoeddus i fynd i'r afael ag anghenion lleol.

23.2 Gall y CBC ddirprwyo swyddogaethau – gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â phartneriaethau – i swyddogion. Mae'r rhain wedi'u nodi yn y cynllun dirprwyo sy'n ffurfio rhan o Gyfansoddiad y CBC.

23.3 Bydd cynrychiolydd y CBC ar unrhyw bartneriaeth neu fenter ar y cyd yn hyrwyddo ac yn cynnal yr un safonau ymddygiad uchel sy'n berthnasol ledled y CBC.

23.4 Wrth ymrwymo i gytundeb partneriaeth, rhaid i'r CBC ystyried y trefniadau llywodraethu corfforaethol cyffredinol a'r materion cyfreithiol.

23.5 Y Prif Swyddog Cyllid sy'n gyfrifol am sicrhau bod y trefniadau cyfrifo sydd i'w mabwysiadu ar ran partneriaethau a mentrau ar y cyd yn dderbyniol.

24 GRANTIAU A CHYLLID ALLANOL ARALL

24.1 Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn sicrhau bod yr holl gyllid a hysbysir gan gyrff allanol yn cael ei dderbyn a'i gofnodi'n briodol yng nghyfrifon y CBC a bod unrhyw ofynion archwilio yn cael eu bodloni.

24.2 Rhaid i Uwch Reolwyr sicrhau nad oes unrhyw brosiect sydd i'w ariannu gan gyllid allanol yn dechrau nes y derbynnir cymeradwyaeth briodol a bod ffynhonnell yr arian allanol wedi'i gadarnhau.

24.3 Bydd Uwch Reolwyr yn:

(a) Sicrhau y cydymffurfir ag amodau allweddol cyllid ac unrhyw ofynion statudol a bod cyfrifoldebau'r corff atebol, boed yn Gyd-bwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru neu drydydd parti, yn cael eu deall yn glir.

(b) Gweithredu yn unol â Rheol 6.8 wrth fynd i'r afael â chyllideb ac ymrwymadau'r gronfa bosib.

(c) Sicrhau bod unrhyw ofynion cyllid cyfatebol yn cael eu hystyried yn briodol a bod cyllidebau referniw yn y dyfodol yn adlewyrchu'r gofynion hyn, cyn ymrwymo i gytundebau hirdymor.

(d) Sicrhau bod yr holl hawliadau am arian yn cael eu gwneud erbyn y dyddiad dyledus.

(e) Sicrhau bod cynigion yn cael eu costio'n briodol a bod cymeradwyaeth y CBC yn cael ei sicrhau cyn i unrhyw drafodaethau gael eu cwblhau i weithio i drydydd parti.

(f) Sicrhau bod y CBC, cyn belled ag y bo modd, yn ymwybodol o unrhyw risg sylweddol bosib.

(g) Sicrhau nad yw contractau o'r fath yn effeithio'n andwyol ar y gwasanaethau a ddarperir i'r CBC.

(h) Darparu gwybodaeth briodol i'r Prif Swyddog Cyllid er mwyn gallu cofnodi nodyn yn y datganiad cyfrifon yn ôl y gofyn.

24.4. Ni ddylid rhagdybio y bydd y CBC yn ysgwyddo costau ychwanegol, fel costau diswyddo, sy'n deillio o'r grant neu ddiwedd cyllid allanol arall. Ac eithrio mewn achosion eithriadol, disgwylir y bydd y costau hyn yn cael eu talu o'r cyllid allanol neu gyllideb yr adran berthnasol os nad yw hynny'n bosibl. Mae unrhyw gais am ddefnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn ddarostyngedig i Reolau 6.11 a 6.12.